

כל שעה פרק שני פסחים

כח.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי פ"ג מהלכות חמץ
הלכה יא סמג עשין לו
טו"ש"ע אר"ח סיומן ממה
ספיק א:
גב ב מיי פ"ח מהלכות ע"ז
הלכה ו טו"ש"ע י"ד ס'
קמו ספיק ד:
ג מיי ט"ז ו פ"ג
מהל' חמץ הלכה יא סמג
עשין לו טו"ש"ע אר"ח ס'
ממה ספיק א:
ד מיי פ"ד מהלכות
חמץ הלכה א טו"ש"ע
אר"ח ס' ממה ספיק א:
בב ב מיי פ"א מהל' חמץ
הל' ד סמג לאין עו
טו"ש"ע ט"ז ספיק ג:
בג ו מיי ט"ז הלכה ח:

חזר ר' יהודה ודנו דין אחר. הא דקרי ליה השתא דין אחר טפי מהני דלעיל אומר רבי"א משום דהשתא אין לרין לאיסור אכילה והנאה ועגוש כרת אלא צדד דכל תומירו לחודיה מלינו למליץ ליתיה ככולהו: **והחמץ** הרי הוא בב"א תותירו. תימה לר"י היכי עזיב לעיל קל וחומר מנותר שאינו צדל יראה ובל ימלא והא חשיב הכא כל תומירו כמו כל יראה ואומר ר"י דמכל מוקס נראה דעביד צדד קל וחומר דנותר עובר וצדד אינו עובר אצל חמץ אפי' לאחר שהומיר עובר צדל שעה צדל יראה:

לעזי רש"י
הומיר. לגמול על ידי שאיפה.
מיר"ר בטיא"ה. י. המלה.

אמרו ו' אשם תצוי ויכרה. תימה לרשב"א לדכרייה דרצנן דאמרו שהם צדריפה אמאי לא לפינן חמץ מנותר שהא צדריפה ואומר ר"י דמשמע להו' הנותר צדריפה ולא כל איסורין שצמורה צדריפה ואפי' חמץ: **ואתה** אומר בקבורה. טעמא דר' יהודה דריש צת"כ מני קדש הוא הוא צדריפה ולא חטאת עוף ואשם תצוי צדריפה:

רבינו חננאל (המשך)
משל אומרין בני אדם, הכף שחטטו בני אדם וחקקו, כנו חטט וחקק אחד הוא, כנו החוטט בבריית לעשות לו טובה בחובו, שורפין החרדל שלו, כלומר שאלו לא מצאו הכף שחקקו לא היו שורפין החרדל שלו, וכן היה ר' יהודה אומר אילו לא היינו שורפין לא היו שורפין החרדל איתו, וכן היה ר' יהודה יושב בספינה, או באסא, והם ככלים שנותנין ברגלי הכלואים בבית הכלא. גיראה. האומן העושה החציצים, והחבמים אומרים מפרד וזורה לרוח או מטיל לים, ותנן גבי ע"ז כי האי גונא, ר' יוסף אומר שוחק וזורה לרוח ומטיל לים, ואיבעי ליהו מפרן ומטיל לים, שוחק ומטיל לים, או כשמיטיל לים לא בעי אפיריה ולא שוחק, ופשיט רבה כי חתמין דאילו אפילו בשאר נהרות לעולם צריך פירור, אבל ע"ז דלים המלח הוא דאילו לא בעי פירור, ואקשינן עלה, והתניא היה מהלך במדבר שוחק וזורה לרוח, בספינה שוחק ומטיל לים, ומשני הא דתניא שוחק בשאר נהרות, כי קאמינא אנא דע"ז כי בעי פירור, אבל שוחק, משמליכה לים הגדול, רב יוסף אמר חמץ כשמשליכין אותו לים לא בעי פירור, אבל ע"ז לעולם בעי שחיקה, ואקשינן עלה והתניא היה מהלך במדבר מפרד וזורה לרוח בספינה מפרד ומטיל לרוח בספינה מפרד ומטיל לים, ומשני הוא דתניא מפרד בחיטים, כי קאמינא דלא בעי פירור בהנמא והלכתא כרבה דאמר חמץ בעי פירור.

ותנן גבי ע"ז. אומר ר"י דרצנן דמתניתין היינו רבי יוסי דפרק כל הללמים (ע"ז מג): אי נמי מתני' דהכא א"ש כרצנן דהמס דאמרו לו אף היא נעשה ובל ומגדל נמחים ורשמנא אמר לא ידבק צידק וגו' והא דשרוי הכא היינו משום צדמנן כתיב לא יכלל ואינו אסור אלא כדרכך הנאה וכי האי גונא לאו דרך הנאה היא אצל צד"ל לא כתיב אכילה א' ואסור אפי' שלא כדרכך הנאה: **חמץ** דלשאר נהרות. דלא מליני שהיה שונה צדד מוקס גבי חמץ ים המלח אצל גבי ע"ז אשכחן צדמנא דוכמין כי האי דלעיל וילין הנאה לים המלח הלכך סתם ים דמני גבי ע"ז הוי ים המלח מיהו לרצה מועלת שחיקה צשאר נהרות כדקאמר בסמוך אין ציס המלח כן צשאר נהרות: **איפכא** מסתברא. לשון איפכא אינו מיוסצ דמה שייך איפכא כיון שרצה משום אומס: **ע"ז** דלא מבייה בעי שחיקה. לכאורה משמע דלרצ יוסף צעי שחיקה אפילו ציס המלח דמסתמא אמאי דקאמר רבה אין לרין שחיקה דהיינו ציס המלח קאמר רב יוסף דצעי שחיקה ועוד אי צשאר נהרות דוקא קאמר רב יוסף דצעי שחיקה ולא ציס המלח ולא פליג ארצה צע"ז אלא צמנן א"כ מאי קאמר תינא כותיה דרב יוסף ומהי שחיקה קשיא לרצה ולפי זה לרצ יוסף צשאר נהרות לא מהני שחיקה מדקמנרין להולין ציס המלח: **אמר** ר' יהודה ודנו דין אחר טפי מהני דלעיל אומר רבי"א משום דהשתא אין לרין לאיסור אכילה והנאה ועגוש כרת אלא צדד דכל תומירו לחודיה מלינו למליץ ליתיה ככולהו: **והחמץ** הרי הוא בב"א תותירו. תימה לר"י היכי עזיב לעיל קל וחומר מנותר שאינו צדל יראה ובל ימלא והא חשיב הכא כל תומירו כמו כל יראה ואומר ר"י דמכל מוקס נראה דעביד צדד קל וחומר דנותר עובר וצדד אינו עובר אצל חמץ אפי' לאחר שהומיר עובר צדל שעה צדל יראה:

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר נותר ישנו בכל תותירו וחמץ בכל תותירו מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו אשם תצוי וחטאת העוף הבא על הספק לדברין ויכיהו שהן בכל תותירו שאנו אומרים בשריפה ואתה אומר בקבורה שתק ר' יהודה אמר רב יוסף היינו דאמרי אינשי כפא דחטא נגרא בגווה נשרוף חרדלא (אמר אביי) סדנא בסדני יתיב מדוייל ידיה משתלים רבא אמר גירא בגירי מקטיל מדוייל ידיה משתלים: וחכ"א מפרר וזורה וכו': איבעיא להו היכי קאמר מפרר וזורה לרוח ומפרר ומטיל לים או דילמא מפרר וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה ו' ותנן גבי ע"ז כי האי גונא ר' יוסי אומר בשוחק וזורה לרוח או מטיל לים ואיבעיא להו היכי קאמר שוחק וזורה לרוח ושוחק ומטיל לים או דילמא שוחק וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה דלים המלח קא אולא לא בעי שחיקה חמץ דלשאר נהרות קאוייל בעי פירור א"ל רב יוסף יאררבה איפכא מסתברא ע"ז דלא מבייה בעי שחיקה חמץ דממים לא בעי פירור תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרב יוסף תניא כוותיה דרבה היה מהלך במדבר מפרד וזורה לרוח היה מהלך בספינה מפרד ומטיל לים תניא כוותיה דרב יוסף היה מהלך במדבר שוחק וזורה לרוח היה מהלך בספינה שוחק ומטיל לים שחיקה קשיא לרבה פירור קשיא לרב הא לשאר נהרות פירור לרב יוסף לא קשיא הא בחיטי הא בהנמא: **מתני'** חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל האסור בהנאה שנאמר לא יראה לך שאור: **גב'** מני מתניתין לא רבי יהודה ולא רבי שמעון ולא רבי יוסי הגלילי מאי היא דתניא חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו תוך זמנו עובר עליו בלאו וברת דברי רבי יהודה רבי

חמץ ישנו צדל וסותרו. לא יראה ולא ימלא: **אשם** סלוי. צא על ספק כרת כגון חלב וסומן לפניו ושגג צדדד מוקס ואינו יודע איזה מהן אכל ואם שחטו ואירע צו פסול או נותר פליגי ר' יהודה ורצנן צדריפה פרק צמרא דתמורה ר' צדריפה: **חטאת העוף** הצא על הספק. כגון הפילה ספק ולד ספק אינו ולד אינה חוללת צדקשים שמה ולד הוא עד שצדד כפרתה. העולה צאה על תנאי אס ילדתי הרי היא לחובתי ואם לאו הרי היא נדבה. וחטאת העוף מציאתו על הספק ואין כאן משום חולין צעורה דמקראי נפיק צמסכת נזיר צפרק מי שאמר (דף טז). ואסורה צדכילה שמה חולין היא ומליקתה שיה נצילה ופליגי זה רבי יהודה ורצנן צפרק צמרא דתמורה ר' טטאת העוף הצא על הספק שערק רבי יהודה אומר יעילנה לאמה: **ואתה** אומר צדכילה תצוי קאי דקאמר ר' יהודה יקצר ואש"ג שהנותר ממנו אסור צדכילה ובהנאה ועגוש כרת והוא צדל תומירו: **כפא דחטא** נגרא. כפן צדל שחקה האומן מצוכו ישרוף את לשונו ואת חכו צדדלל. לישנא אחרניא ישרוף הומיר צלע"ז כמו שורפה חיה צע"ז (דף טז): **סדנא**. נגר עושה סד לשוס צו רגלי אסירים כמו ותשס צדק רגלי (אויז י): **מדוייל ידיה משתלים**. מהרמנת יד ומללכתו משתלם שכרו כשנמלא גנז: **גיראה**. עושה חטים: או **דילמא**. לרות הוא דצעי פירור שמה זירקנו שלם וימלאנו אחר ויאללנו אצל לים מטיל צענייה דממיקס וימוקס מאליו. לשון שחיקה שייך צמסכת ולשון פירור שייך צפת: ים **המלח**. (הנקרא מיר צע"ז) אין ספינה עוברת צו: **צעי פירור**. שמה צפגע צו ספינה ותטלנו ולאו דלעתייהו: **לא ממסא**. חמץ המים ממוסות אומס: **תניא** כווסיה דרצה. דחמץ צעי פירור: **תניא** כווסיה דרצ יוסף. דע"ז צעי שחיקה: **צעיני**. שהסמינו צעי פירור כלומר פיורר שלא ימנס צשק וירקס אלא יפורס על פני המים שלא יוכל ארס ללקטן מעל פני המים: **מתני'** משום שנאמר לא יראה לך. צגמרא' מפרש לה משום קנסא דעצר עליה משום כל יראה: **גב'** צין לפני זמנו. משש עשות עד שחשך: (א) לאחר זמנו. משעצר הפסח עובר עליו צלאו ואם אכלו אינו עגוש כרת ולקמן [ע"ז] מפרש ללאו: **סוך** זמנו. ממועד ומעשה

(א) [ג'ל צעי זמנ], (ב) ע"ז מנ: (ג) [שורפין סד: טד: (ד) [דף ג'ל. א. ט: ט"ז: (ה) [כ"ט: (ו) [כ"ט: (ז) [כ"ט: (ח) [לעיל כד.]

תורה אור השלם

1. מצות האבל את שבטת דקמים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך: שמות יג י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צין לפני וכו' שמשכן צין לאחר זמנו צליל והד"א: (ב) תוס' ד"ה ע"ז וכו' ממהס והכי אמרין תוס':

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר שוחק וזורה לרוח. שלא יפסל צה ישראל ליהנות ממנה (ע"ז מג).

מוסף תוספות

א. [ואדרבא] כתיב לא ידבק בידך מאומה מן החורם ואפי' כל דהו. מוס' ע"ז מנ: ב. אבל לים המלח שרי בעיניה. לים שאלן. ג. דלרבה אפי' בהנמא בעיני פירור ולרב יוסף כיון דמאס לא בעי פירור. מוס' כ"ט: ד. וראיה לובל. טס.

רבינו חננאל

חזר ר' יהודה ודנו דין אחר, נותר הרי הוא בכל תותירו וחמץ הרי הוא בכל תותירו, מה נותר שריפה אף חמץ טעון שריפה. אמרו לו חטאת העוף הבאה על הספק ואשם תצוי לדברין ויכיהו שהן בכל תותירו, כדכתיב לא יכיהו ממנו דצדד, וצדד אומרים בשריפה ואתה אומר בקבורה, ותנן בסוף תמורה, אשם תצוי ישרף, ר' יהודה אומר יקבר, חטאת העוף הבאה על הספק ישרף, ר' יהודה אומר יטילנה לאמה, ותניא כיצד אמר רבי יהודה יטילנה לאמה, מנחתא אבר אבר, ומשליכה לפני אמה ומתנגלת ויורדת לנחל קדרון. ת"ר אשם תצוי חטאת [העוף] הבאה על הספק ויחולק עששתו בעורה, ר' יהודה אומר יקברו ר' שמעון אומר ישרפו. שתק ר' יהודה אומר יטילנה אשם תצוי בשיתוך יוכיח, שאסור באכילה ובהנאה וחיובין עליו כרת ויש בו זמן, ואתה אומר בקבורה ולא בשרפה, שתק ר' יהודה פירוש אשם תצוי שודיע לו אחר שחיטה, וחטאת העוף הבאה על הספק, שודיע לו אחר מליקתה, ותנן כביתות פ' המביא אשם חטאת העוף הבאה על הספק את משמלקה

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר נותר ישנו בכל תותירו וחמץ בכל תותירו מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו אשם תצוי וחטאת העוף הבא על הספק לדברין ויכיהו שהן בכל תותירו שאנו אומרים בשריפה ואתה אומר בקבורה שתק ר' יהודה אמר רב יוסף היינו דאמרי אינשי כפא דחטא נגרא בגווה נשרוף חרדלא (אמר אביי) סדנא בסדני יתיב מדוייל ידיה משתלים רבא אמר גירא בגירי מקטיל מדוייל ידיה משתלים: וחכ"א מפרר וזורה וכו': איבעיא להו היכי קאמר מפרר וזורה לרוח ומפרר ומטיל לים או דילמא מפרר וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה ו' ותנן גבי ע"ז כי האי גונא ר' יוסי אומר בשוחק וזורה לרוח או מטיל לים ואיבעיא להו היכי קאמר שוחק וזורה לרוח ושוחק ומטיל לים או דילמא שוחק וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה דלים המלח קא אולא לא בעי שחיקה חמץ דלשאר נהרות קאוייל בעי פירור א"ל רב יוסף יאררבה איפכא מסתברא ע"ז דלא מבייה בעי שחיקה חמץ דממים לא בעי פירור תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרב יוסף תניא כוותיה דרבה היה מהלך במדבר מפרד וזורה לרוח היה מהלך בספינה מפרד ומטיל לים תניא כוותיה דרב יוסף היה מהלך במדבר שוחק וזורה לרוח היה מהלך בספינה שוחק ומטיל לים שחיקה קשיא לרבה פירור קשיא לרב הא לשאר נהרות פירור לרב יוסף לא קשיא הא בחיטי הא בהנמא: **מתני'** חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל האסור בהנאה שנאמר לא יראה לך שאור: **גב'** מני מתניתין לא רבי יהודה ולא רבי שמעון ולא רבי יוסי הגלילי מאי היא דתניא חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו תוך זמנו עובר עליו בלאו וברת דברי רבי יהודה רבי

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר טפי מהני דלעיל אומר רבי"א משום דהשתא אין לרין לאיסור אכילה והנאה ועגוש כרת אלא צדד דכל תומירו לחודיה מלינו למליץ ליתיה ככולהו: **והחמץ** הרי הוא בב"א תותירו. תימה לר"י היכי עזיב לעיל קל וחומר מנותר שאינו צדל יראה ובל ימלא והא חשיב הכא כל תומירו כמו כל יראה ואומר ר"י דמכל מוקס נראה דעביד צדד קל וחומר דנותר עובר וצדד אינו עובר אצל חמץ אפי' לאחר שהומיר עובר צדל שעה צדל יראה:

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר נותר ישנו בכל תותירו וחמץ בכל תותירו מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו אשם תצוי וחטאת העוף הבא על הספק לדברין ויכיהו שהן בכל תותירו שאנו אומרים בשריפה ואתה אומר בקבורה שתק ר' יהודה אמר רב יוסף היינו דאמרי אינשי כפא דחטא נגרא בגווה נשרוף חרדלא (אמר אביי) סדנא בסדני יתיב מדוייל ידיה משתלים רבא אמר גירא בגירי מקטיל מדוייל ידיה משתלים: וחכ"א מפרר וזורה וכו': איבעיא להו היכי קאמר מפרר וזורה לרוח ומפרר ומטיל לים או דילמא מפרר וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה ו' ותנן גבי ע"ז כי האי גונא ר' יוסי אומר בשוחק וזורה לרוח או מטיל לים ואיבעיא להו היכי קאמר שוחק וזורה לרוח ושוחק ומטיל לים או דילמא שוחק וזורה לרוח אבל מטיל לים בעיניה דלים המלח קא אולא לא בעי שחיקה חמץ דלשאר נהרות קאוייל בעי פירור א"ל רב יוסף יאררבה איפכא מסתברא ע"ז דלא מבייה בעי שחיקה חמץ דממים לא בעי פירור תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרב יוסף תניא כוותיה דרבה היה מהלך במדבר מפרד וזורה לרוח היה מהלך בספינה מפרד ומטיל לים תניא כוותיה דרב יוסף היה מהלך במדבר שוחק וזורה לרוח היה מהלך בספינה שוחק ומטיל לים שחיקה קשיא לרבה פירור קשיא לרב הא לשאר נהרות פירור לרב יוסף לא קשיא הא בחיטי הא בהנמא: **מתני'** חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל האסור בהנאה שנאמר לא יראה לך שאור: **גב'** מני מתניתין לא רבי יהודה ולא רבי שמעון ולא רבי יוסי הגלילי מאי היא דתניא חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו תוך זמנו עובר עליו בלאו וברת דברי רבי יהודה רבי

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר טפי מהני דלעיל אומר רבי"א משום דהשתא אין לרין לאיסור אכילה והנאה ועגוש כרת אלא צדד דכל תומירו לחודיה מלינו למליץ ליתיה ככולהו: **והחמץ** הרי הוא בב"א תותירו. תימה לר"י היכי עזיב לעיל קל וחומר מנותר שאינו צדל יראה ובל ימלא והא חשיב הכא כל תומירו כמו כל יראה ואומר ר"י דמכל מוקס נראה דעביד צדד קל וחומר דנותר עובר וצדד אינו עובר אצל חמץ אפי' לאחר שהומיר עובר צדל שעה צדל יראה:

חזר רבי יהודה ודנו דין אחר נותר ישנו בכל תותירו וחמץ בכל תותירו מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו אשם תצוי וחטאת העוף הבא על הספק לדברין ויכיהו שהן בכל תותירו, כדכתיב לא יכיהו ממנו דצדד, וצדד אומרים בשריפה ואתה אומר בקבורה, ותנן בסוף תמורה, אשם תצוי ישרף, ר' יהודה אומר יקבר, חטאת העוף הבאה על הספק ישרף, ר' יהודה אומר יטילנה לאמה, ותניא כיצד אמר רבי יהודה יטילנה לאמה, מנחתא אבר אבר, ומשליכה לפני אמה ומתנגלת ויורדת לנחל קדרון. ת"ר אשם תצוי חטאת [העוף] הבאה על הספק ויחולק עששתו בעורה, ר' יהודה אומר יקברו ר' שמעון אומר ישרפו. שתק ר' יהודה אומר יטילנה אשם תצוי בשיתוך יוכיח, שאסור באכילה ובהנאה וחיובין עליו כרת ויש בו זמן, ואתה אומר בקבורה ולא בשרפה, שתק ר' יהודה פירוש אשם תצוי שודיע לו אחר שחיטה, וחטאת העוף הבאה על הספק, שודיע לו אחר מליקתה, ותנן כביתות פ' המביא אשם חטאת העוף הבאה על הספק את משמלקה